

Cuprins

Cuvânt-înainte / 7

Partea I. REMINISCENȚE DIN CARIERA UNUI DIPLOMAT

Cum am devenit diplomat? / 11

Diplomația ca experiență nesperată / 21

Solitar în Imperiul Sovietic ostil / 43

Legături amuzante cu colegi străini / 61

Amintiri – unele cu haz, altele cu necaz / 81

Partea a II-a. ÎNSEMNĂRI CRITICE ȘI ANALIZE POLITICE

**Observații despre participarea evreilor la
instaurarea regimului comunist în România / 99**

**Post scriptum la analiza participării evreilor la
procesul de instaurare a regimului comunist în
România / 107**

**Când UNESCO a răspuns cu ovații la discursul
rostit de Yitzhak Rabin / 113**

**De ce n-am vrut să fiu ambasador în Ungaria?
Note de drum / 117**

Beiuș – o incursiune în orașul de odinioară / 129

Intermezzo la Roma / 143

Universitățile mele / 155

Relațiile diplomatice dintre Israel, Uniunea Sovietică și Țările din Europa de Răsărit – sub spectrul anormalității / 193

Franța i-a salvat pe Yasser Arafat și OEP de la pierzanie / 211

Două taximetre cu bucluc / 235

Identitatea evreului originar din România / 249

Cuvânt-înainte

Scrierile din acest volum sunt fructul unei întâlniri neprevăzute cu îndrăgitul dramaturg Al. Mirodan în luna octombrie 2000, cu ocazia unei manifestări culturale organizate de Centrul pentru Studiarea Istoriei Evreilor din România în cadrul Universității Ebraice din Ierusalim. Stabilît în Israel în 1977, Mirodan a devenit fondatorul, directorul și redactorul-șef al revistei lunare de cultură *Minimum*, apărută la Tel Aviv. Cu puțin timp înainte ca această întâlnire să aibă loc, mă întorsesem din Cluj, unde, la invitația Universității Babeș-Bolyai, am ținut două prelegeri în cadrul Facultății de Științe Politice despre „Diplomația ca profesie la sfârșitul veacului XX” și „Contribuția evreilor originari din România la făurirea și consolidarea independenței Statului Israel”.

Auzind de această activitate, Mirodan mi-a cerut cele două prelegeri pentru a le publica în *Minimum*. Apoi, după ce le-a publicat, m-a îndemnat să scriu încă și încă. Și așa se face că la moartea lui, la 10 martie 2010, și în consecință o dată cu suspendarea revistei înființate de el, m-am trezit posesorul unei cantități relativ importante de scrieri (publicistică politică, note de călătorie și memorii retrezite la viață de pe parcursul carierei mele de diplomat).

ELIEZER PALMOR

O parte din scrierile tipărite între decembrie 2000 și aprilie 2009 sunt reproduse în acest volum.

Am găsit de cuviință să închin prezentul mă-nunchi de povestiri, cu modestia cuvenită, memoriei omului excepțional care a fost Al. Mirodan: cărturar de seamă, ziarist intransigent și, după spusele lui Radu Beligan, „dramaturg de cea mai înaltă clasă” devenit, prin avântul energiilor sale, autorul moral al scrierilor aici reunite.

Partea I

REMINISCENȚE DIN CARIERA UNUI DIPLOMAT

Cum am devenit diplomat?

„Amintirile” pe care le-am publicat în revista *Minimum* au păstrat un număr considerabil de episoade și experiențe acumulate în decursul a peste treizeci de ani de diplomație efectivă practică în misiuni îndeplinite în Europa, America Latină și acasă (în Israel), din partea Ministerului de Externe. Hotărârea de a împărtăși cititorilor fondul acesta de amintiri s-a produs spontan și cred că pot spune că reflectă, prin varietatea lor tematică, aspecte interesante ale funcției diplomatice în acțiune. M-am gândit că ar fi cazul să completez buchetul de amintiri cu o confesiune având ca obiect descrierea modului în care am devenit diplomat. La urma urmei, eu nu aparțin unei familii din elita socială sau politică a țării și totuși am reușit, când încă nu ieșisem din categoria de „nou venit în țară”, să fiu admis, după cum se spune, în „prima generație de diplomați israelieni după două mii de ani”. Din acest motiv – dar și din pricina insinuării că admiterea în corpul nostru diplomatic ar depinde de o „protecție” ilicită de care se bucură candidatul –, istoria învestirii mele ca diplomat merită să fie reținută.

În ce mă privește, la fel ca alți nenumărați adolescenți, și eu am ajuns să hotărâsc, când încă eram elev în clasele superioare de liceu, la ce facultate speram să mă înscriu și care să fie profesia mea la sfârșitul

studiilor universitare. La acea vârstă am optat pentru studiul filosofiei, după ce imaginația îmi fusese hrănită de lecturi deloc sistematice și destul de aleatorii ale unor texte aparținând lui Aristotel și Spinoza. Pe-atunci însă, întâmplarea m-a dus la descoperirea cărților lui Stendhal pentru care am făcut o adevărată pasiune, în special după lectura romanului *Roșu și Negru*. În introducerea romanului am descoperit, din biografia scriitorului francez, că Stendhal a fost de profesie diplomat și a deținut în jur de treizeci de ani funcția de consul la Trieste și Civitavecchia în Italia. Descoperirea mi-a hrănit imaginația până ce, într-o bună zi, mi-am zis că aș dori să-i urmez exemplul. Cu alte cuvinte, să devin, precum modelul ales, diplomat și scriitor. Însă distanța dintre speranță și realizare era dificil de parcurs și presărată cu primejdii.

Fără să intru acum în amănuntele biografiei mele în ultimii zece ani trăiți în România, voi spune doar că experiența mea ca student izgonit de două ori din facultate, obligat să se recalifice ca mecanic de tractoare și apoi ca electrician pentru a subzista și, în pofida acestor eforturi, înlăturat, în cele din urmă, și din modestul post de cercetător la Institutul de Istorie și Filosofie din cadrul Academiei RPR din Cluj după ce am depus actele pentru plecare din România, m-a învățat că aspirația mea stendhaliană nu are nicio șansă de realizare în România comunistă. Fie doar și numai pentru că așa-zisa „origine socială” a mea era, cum se obișnuia să se spună, „nesănătoasă”. Situația mea se va schimba în Israel. Aici datele problemei sunt altele, ca și perspectivele, de altfel.

Tatăl meu părăsise România în 1950 și, înainte de plecarea lui, nu am apucat să stau cu el de vorbă

sau măcar să fac aluzii la planurile mele profesionale, profund străine de tradițiile rabinice ale familiei. Aspirațiile mele stendhaliene au rămas un secret neîmpărtășit. Și totuși, într-o scrisoare din 1958, tata m-a anunțat că a citit în ziar că Ministerul de Externe din Ierusalim organizează un concurs pentru recrutarea de cadre noi și a comentat în mod cu totul surprinzător: „Cred că așa ceva s-ar potrivi foarte bine și pentru tine”. Să fi fost destinul care i-a sugerat ceva despre drumul predestinării mele?

În orice caz, eu am aterizat în Israel în noaptea de 23 august 1960. După patru luni de căutări nereușite a unei slujbe, am devenit cercetător în cadrul Institutului de Bibliografie Națională din Ierusalim și am deținut acest post până când, în 1963, în urma unui anunț în ziar – asemănător aceluia de care îmi scrisese tata –, m-am prezentat la concursul Ministerului de Externe pentru recrutarea de cadre noi. De astă dată se căutau cu precădere candidați cu un nivel bun de cunoaștere a limbii franceze.

Concursul era compus din trei etape de examinare: două etape scrise și una, ultima, orală. Fiecare etapă era eliminatorie. Mai important însă era faptul că examenele scrise erau anonime. Ceea ce însemna că expertul care examina textele scrise ale candidaților habar nu avea de identitatea acestora, căci fiecare avea un număr de identificare care figura pe caietul cu răspunsurile sale, iar relația dintre nume și număr era cunoscută numai de entitatea organizatoare a concursului: Comisariatul Serviciului Public. În asemenea condiții, posibilitatea reală de fraudă sau de promovare a unor candidați prin „protecție” era exclusă.

Am reușit la concurs, dar abia după un an de zile am fost invitat la lucru în Ministerul de Externe. Mă întrebam, dar nu găseam răspuns de ce nu sosește convocarea mea la minister. Eu eram însetat, plin de motivație să încep să lucrez, deși nu prea știam – și nu aveam atunci de unde să știu – în ce consta activitatea practică a diplomaților în minister. Dar prieteni care nu locuiau în Ierusalim îmi puneau în glumă, când ne întâlneam, întrebări de genul: „Ia spune, băiatule, ce ne pregătești? Nu cumva te pregătești să devii prim-ministru?”. Iar când replicam că nu înțeleg întrebarea, auzeam comentarii de felul: „Păi să știi că a fost pe la mine un tip, știi tu, din aceia despre care se vorbește numai în șoaptă și m-a chinuit timp de o oră și mai bine cu întrebări despre tine”.

Până la urmă am înțeles că se investiga trecutul meu în România și această treabă necesita timp – mult prea mult timp – ca să fie dusă la bun sfârșit. Dar de ce așa de mult timp? Nu găseam răspunsul.

În cele din urmă însă, la data de 5 august 1964 am primit emoționat apelul telefonic mult așteptat, care mă invita la o întrevedere a doua zi cu directorul Direcției de Personal din Ministerul de Externe. La ora convenită am fost primit cu un zâmbet amabil de către acesta în biroul său și, în timp ce răsfoia dosarul meu căutând să lămurească nu știu ce nedumerire, îmi puse următoarea întrebare: „În care dintre domeniile noastre de activitate ai vrea să te încadrezi?”. O întrebare corespunzând unui diplomat care cunoștea structura organizatorică a ministerului, pe când eu, în această privință, nu aveam nici măcar cunoștințe aproximative. Dar de răspuns la întrebare trebuia răspuns, și

atunci am zis, pe un ton mai degrabă șovăielnic: „Eu mă consider un om de cultură și deci aș dori să mă încadrez în Direcția Relațiilor Culturale”. Directorul, în timp ce forma un număr de telefon, mi-a răspuns: „Foarte bine, te duci chiar acum la directorul de Relații Culturale și vorbești cu el. Eu îl anunț chiar acum că te duci să-l vezi”.

Secretara m-a introdus imediat la director, care mă aștepta cu o privire ce nu trăda interes, ci mai degrabă rigoare de investigator, m-a supus unui interogatoriu practic compus din întrebări privind pregătirea mea universitară, data sosirii mele în țară, din ce parte a lumii am venit și care sunt limbile pe care le cunosc. După ce a primit răspunsuri la întrebările sale, directorul mi-a spus pe un ton de parcă mi-ar fi reproșat ceva: „Locul tău nu este la mine, ci la Direcția Relațiilor cu Europa de Răsărit. Profilul tău se potrivește de minune cu cerințele acelei Direcții”.

Cinci minute mai târziu, mă aflu în biroul Directorului de Relații cu Europa de Răsărit, ambasadorul Eliezer Doron care m-a supus și el aceluiași ritual de interogatoriu biografic, după care mi-a pus pe șleau următoarea întrebare: „Când începi să lucrezi la mine?”. Întrebarea directă m-a cam buimăcit, dar m-am grăbit să mă reculeg și am spus: „Am nevoie de o săptămână ca preaviz de abandonare a locului meu de muncă actual”, la care ambasadorul Doron a replicat: „Păcat, căci aș fi vrut să începi să lucrezi chiar ieri!...”.

Am convenit că încep să lucrez într-o săptămână și am părăsit ministerul încântat de contactele întreținute, cu senzația că pluteam. „În sfârșit” – mi-am zis – „iată-mă în pragul realizării visului meu de ado-